

ERFARINGER MED OPHØR MED HALEKUPERING I TO BESÆTNINGER MED LAV FOREKOMST AF HALEBID

ERFARING NR. 1601

Erfaringer fra to besætninger viser, at det er problematisk at ophøre med halekupering: mange af de ikke kuperede grise fik halebid og specielt i den ene besætning medførte det et højt antibiotikaforbrug til behandling af halebidte grise.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION, DEN RULLENDE AFPRØVNING

FORFATTER: TORBEN JENSEN, HELLE PELANT LAHRMANN OG ERIK DAMSTED

UDGIVET: 4. FEBRUAR 2016

Dyregruppe: Smågrise og slagtesvin

Fagområde: Stalde og produktionssystemer, Sundhed

Sammendrag

I to besætninger med et lavt niveau af halebid blev der i en periode på 18 måneder forsøgt opstaldet grise med ikke-kuperede haler i få stier i hvert hold. Resultaterne viste, at der i stier med grise med hele haler var et højere niveau af halebid, et øget antibiotikaforbrug samt flere aflivninger, end der som udgangspunkt var blandt besætningernes kuperede grise. Der var dog ikke data for de kuperede grise med hensyn til disse parametre. Der var stor forskel mellem de to besætninger på forekomsten af halebid blandt grisene, som ikke var halekuperede.

I begge besætninger blev halekupering udeladt hos en mindre del af et fravænningshold, cirka 70-100 grise pr. hold ud af 600. I den ene besætning blev der fulgt 15 hold og i den anden 5 hold. Grise med hele haler blev opstaldet under samme forhold som grise med kuperede haler. Det vil sige, at stiindretning og fodringssystem ikke blev ændret i de stier, hvor grisene ikke var halekuperede. Opstod der halebid blev der sat ind med tildeling af ekstra beskæftigelses- og rodemateriale.

De fleste halebid opstod i vægtintervallet 30-60 kg. I begge besætninger var andelen af grise med milde halebid næsten den samme, men i besætning 1 udvikledes langt flere alvorlige halebid. I besætning 1 blev grisene individregistreret i 10 af de 15 hold. Dette viste, at i gennemsnit blev ca. halvdelen af de grise, der ikke var halekuperet, blev ramt af halebid på et eller andet tidspunkt i løbet af vækstperioden

I begge besætninger medførte halebidningen et øget behov for sygestier til opstaldning af halebidte grise i forhold til besætningens normale niveau og mange grise blev aflivet på grund af halebid. I besætning 1, hvor antallet af halebidte grise var højest, blev mange grise behandlet mod halebid, hvilket medførte et stort forbrug af antibiotika i forhold til hvad der var normalt for besætningen.

Andelen af slagtede grise, som fik bemærkninger for halebid i besætning 1 var ti gange højere end besætningens normale niveau. Der var 0,4 % af grisene med kuperede haler som fik bemærkninger for halebid og der var 4,2 % af de ikke-kuperede grise, som fik bemærkninger for halebid. Når det tages i betragtning, at ca. halvdelen af de ikke-kuperede grise blev registreret med halebid i besætningen, var det relativt få grise, som fik bemærkninger for halebid på slagteriet.

Erfaringerne viste også, at tildeling af ekstra beskæftigelsesmaterialer i nogen grad kunne standse et halebidsudbrud. Især i besætning 2 havde man held med at standse halebidsudbrud ved at tildele ekstra beskæftigelsesmateriale. Succesen var ikke ligeså entydig i besætning 1. Det vurderes dog, at de ekstra materialer i kraft af deres nyhedsværdi var medvirkende til at reducere omfanget af et halebidsudbrud. Foranderlige materialer havde den største effekt. Ligeledes vurderes det, at hyppige skift af materialer kunne fastholde grisenes interesse for det enkelte materiale.

Erfaringsindsamlingen viser, at det kan være problemfyldt at ophøre med halekupering. I begge besætninger sås – i forhold til besætningernes normale niveau for halekuperede grise - et øget antal af halebidte grise, et øget behov for sygestier (medmindre de halebidte grise blev aflivet) og et øget antibiotikaforbrug til behandling af de halebidte grise. Herudover viste det sig, at det var ressourcekrævende at tildele ekstra beskæftigelsesmaterialer og foretage de hyppige skift i materialer i et hold af grise med ikke-kuperede haler, hvis omfanget af et halebidsudbrud skal reduceres.

Baggrund

Halebid er en unormal adfærd, som, udover at reducere grisenes velfærd, også kan påføre bedriften en økonomisk omkostning i form af øget antibiotikaforbrug og arbejdsindsats. Grisen, som bliver bidt vil opleve ubehag og smerte. Risikoen for infektion øges, og i værste fald kan det føre til, at den bidte gris må aflives eller bliver kasseret.

Halekupering er en velkendt metode til reducere halebid og flere studier har vist, at besætninger som halekuperer, leverer færre grise med bidte haler til slagteriet [1]. En dansk undersøgelse, hvor fire besætninger indgik, har vist, at forekomsten af halebid hos grise med hele haler varierer fra besætning til besætning. I en besætning sås halebid i 27 % af stierne, mens der i en anden blev fundet halebid i 97 % af stierne [2].

Ifølge dansk lovgivning, hvor også Kommissionens direktiv 2001/93/EF[3] er implementeret, må halekupering ikke udføres rutinemæssigt. Halekupering må kun foretages, hvis der foreligger dokumentation for, at der i besætningen er sket skader på haler som følge af, at halekupering ikke er foretaget [4]. Set ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt er det vigtigt, at forekomsten af halebid ikke øges, hvis der ikke længere foretages halekupering i en besætning.

Formålet med dette studie var at indsamle erfaringer med konsekvenserne af at ophøre med halekupering i veldrevne slagtesvinebesætninger med traditionelle opstaldningsforhold og at få erfaringer med brugen af beskæftigelsesmaterialer og udtagning af bideren som værktøj i stier, hvor der opstår halebid.

For at begrænse risikoen for udbrud af halebid blandt de ikke-kuperede grise blev besætningerne, som indgik i studiet, udvalgt blandt besætninger med god driftsledelse, høj produktivitet og en lav forekomst af halebid blandt kuperede grise.

Materiale og metode

Forud for undersøgelsen blev der gennemført studiebesøg i svenske slagtesvinebesætninger og Antoniusbesætninger for at indhente erfaringer med management, opstaldning og brug af beskæftigelsesmaterialer i besætninger, hvor grisene ikke var halekuperede. Erfaringen fra Antoniusbesætninger og svenske besætninger var, at det var muligt at håndtere grise, som ikke var halekuperet, forudsat der ved konstatering af halebid blev tildelt ekstra beskæftigelses- og rodemateriale, ligesom der blev afsat tid til at finde og fjerne bideren fra stien. I de besøgte besætninger blev det oplyst, at halebid kunne forekomme gennem hele vækstperioden og der var ikke tidspunkter, hvor der var særlig risiko for, at halebidning udbrød. Disse oplysninger blev lagt til grund for de tiltag, som blev sat i værk i de to deltagende besætninger.

Undersøgelsen af opstaldning af grise med hele haler i enkelte stier blev gennemført hos smågrise-/ slagtesvineproducenter, som normalt modtog halekuperede grise (LY x D), og som havde et lavt niveau af halebid i besætningen. Ingen af besætningerne havde, ifølge slagtedata, haft mere end 0,5 % halebid i gennemsnit i de seneste to år. Besætninger med dette niveau af halebid blev valgt for at kunne vurdere risikoen for halebid ved ophør med kupering i veldrevne besætninger. Grisene blev fulgt både i smågrise- og slagtesvineperioden, da erfaringer fra tidligere undersøgelser havde vist, at halebid ofte bryder ud allerede i smågriseperioden [1]. I begge besætninger blev halekupering udeladt hos en mindre del af et fravænningshold, typisk 75 grise pr. hold, svarende til 10-12 % af holdet. Besætningerne modtog alle de grise, som soholderen havde undladt at halekupere, og de indgik alle i afprøvningen. Grise med hele haler blev holdt adskilt fra de øvrige grise. Dermed havde alle grise i en given sti enten hele haler eller kuperede haler. På grund af det lille antal grise med hele haler var det ikke muligt at størrelsessortere disse grise ved indsættelse, hvilket ellers var normal praksis i de to besætninger.

Table 1. Besætningsindretning og drift.

	Besætning 1	Besætning 2
Årlig produktion af slagtesvin, antal	7500	7500
Sundhedsstatus	SPF	SPF +Ap6+Ap12+PRRS-dk
Produktionsform	Smågrisesektioner (7-30 kg) Slagtesvinesektioner (30-110 kg)	Enkelt-FRATS (7-110 kg)
Antal sektioner, som indgik i undersøgelsen	Smågrise: 2 Slagtesvin: 3	4
Stibredde x stilængde	Smågrisestier: 4,6 m x 2,2 m Slagtesvinestier: 5,20 m x 3,2 m	2,36 m x 4,98 m
Flokstørrelse, antal grise pr. sti	25 (stivis flytning til slagtesvinestier)	20 ved indsættelse 16-17 til slut
Belægningsgrad, m ² pr. gris	Smågrise: 0,4 Slagtesvin: 0,65	0,55 (ved indsættelse)
Stiindretning	Smågrisestier: 1/3 fast gulv, 1/3 drænet gulv og 1/3 støbejernsriste Overdækning, supplerende vandforsyning i form af drikkekop Slagtesvinestald: 1/3 drænet gulv, 2/3 spaltegulv eller fuldspaltegulv Supplerende vandforsyning i form af drikkekop	40 % fast gulv, 10 % drænet gulv og 50 % spaltegulv Overdækning

Fodringsprincip	Smågrise: 1 rørfodringsautomat pr. sti Første 14 dage: gulvfodring Slagtesvin: 2 rørfodringsautomater pr. sti	1 rørfodringsautomat pr. sti Første 10 dage: gulvfodring + tildeling af valset havre
Ventilationsprincip	Diffust luftindtag via loftet i smågrisestalden og undertryksventilation med vægventiler i slagtesvinestalden	Undertryksventilation via diffust luftindtag samt supplerende luftindtag via loftsventiler
Generel strategi for brug af beskæftigelses- og rodemateriale	Ved overgang fra gulvfodring til fodring via rørfodringsautomaterne blev der dagligt tildelt halm på det faste gulv i smågriseperioden. Permanent adgang til 2 træklodser pr. sti i smågriseperioden og 4-5 træklodser pr. sti i slagtesvineperioden.	Stierne blev dagligt tildelt snittet hvedehalm svarende til to håndfulde. Om sommeren ophørte halmtildelingen dog hos grise fra cirka 50 kg og op for at undgå svineri på det faste gulv. Permanent adgang til 2 træklodser pr. sti.

I begge besætninger blev grisene med hele haler opstaldet under de samme forhold som grisene med kuperede haler, i de samme sektioner og med samme management som de øvrige grise.

Besætningerne blev fulgt i en periode på 18 måneder. I besætning 1 blev der fulgt 15 hold grise med hele haler. Et hold bestod af 3 stier med ca. 25 grise i hver sti. Der indgik i alt 1.168 grise i undersøgelsen. I besætning 2 blev der fulgt 5 hold, hvor et hold bestod af 4-5 stier med 19-22 grise i hver sti. Der indgik i alt 455 grise i undersøgelsen. Årsagen til det lave antal fulgte hold i besætning 2 var, at besætningen midt i undersøgelsen blev saneret på grund af ondartet lungesyge. Saneringen blev gennemført fordi leverandørbesætningen blev reinficeret med ondartet lungesyge. Kun et enkelt smittet hold blev overført til slagtesvinebesætningen, som valgte at sanere hele besætningen, da lungesygen kunne erkendes hos de nyindsatte grise.

Grisene blev indsat i de to besætninger ved cirka 7 kg. I forsøgsperioden blev der i gennemsnit til besætning 1 leveret 73 grise pr. hold med hele haler. Besætning 2 fik i gennemsnit leveret 96 grise pr. hold med hele haler.

Hvert hold blev observeret og gennemgået af en registreringstekniker fra SEGES Videncenter for Svineproduktion én gang hver 14. dag. For hvert hold blev indsættelsesdatoen registreret.

For hver sti blev grise med halebid registreret og forekomsten efterfølgende beregnet. I hold 1-5 var forekomsten uafhængig af, om en given halebidt gris også havde halebid ved forudgående besøg.

Beregningen var derfor på "antal af observerede grise med halebid". Fra og med hold 6 blev der i besætning 1 isat individnummerede øremærker i grisene og halebidsregistreringerne blev foretaget på individniveau. Derved var det muligt at adskille ældre og ikke ophelede tilfælde af halebid fra nye halebid, opstået efter det forudgående besøg.

De koder, som registreringsteknikeren brugte i forbindelse med registreringen af halebid fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Registreringskoder, som registreringstekniker benyttede i forbindelse med registrering af halebid i besætningerne.

Halebidsgrad	Beskrivelse
1	Normal eller op-helet hale (halespidsen mangler, men såret er helet op)
2	Ren, let rød hale, andre grise har suttet på
31	Rifter på halen, med sårskorpe
32	Rifter på halen, frisk/tykt blod
41	Sår på halen, med sårskorpe
42	Sår på halen, frisk/tykt blod

Registreringskoderne 1 og 2 blev ikke defineret som halebid, mens koderne 31, 32, 41 og 42 blev defineret som halebid. Det var oprindeligt hensigten, at kode 2 også skulle være defineret som halebid. Det viste sig imidlertid for vanskeligt at skelne denne kode fra kode 1.

For at kunne standse og undgå, at et halebidsudbrud udvikler sig yderligere, havde man i besætningerne et beredskab af forskellige materialer, som kunne tildeles i stierne i tilfælde af halebid. Ligeledes blev det forsøgt at finde "biderne", og fjerne dem fra stien. Grise med alvorlige halebid, som man ikke kunne forsvare at lade blive i stien, blev enten overført til sygestier eller aflivet.

I tabel 3 findes en liste over materialer, som blev brugt i besætningerne. I besætning 1 blev der gjort brug af mange forskellige materialer. I besætning 2 blev der kun gjort brug af nogle få materialer, idet der var succes med at standse halebidningen ved at bruge disse materialer. Det skal dog nævnes, som det også fremgår af afsnittet "Resultater og diskussion", at der i besætning 2 var væsentligt færre problemer med halebid end i besætning 1. Anvendte beskæftigelsesmaterialer og udtagne grise fra stien på grund af halebid blev registreret på stiniveau.

Tabel 3. Beskæftigelsesmaterialer anvendt i forbindelse med udbrud af halebid i besætningerne.

Beskæftigelsesmaterialer anvendt ved forekomst af halebid i en sti:	Besætning 1	Besætning 2
Biterite		X
Rebspand		X
Halm på gulv	X*	X
Plast reb	X	
Hamp-reb	X	
Sisal-reb	X	
Bider taget ud af sti	X	
Pinde på gulv	X	
Pinde i kæder	X	
Halmbriket på gulv	X	
Easystrøbriket	X	X

*I besætning 1 blev der tildelt ekstra halm på gulvet i smågrisestalden.

Figur 1. Foto af smågrisesti og slagtesvinesti i besætning 1 (Verner Nielsen).

Figur 2. Foto af FRATS-sti i besætning 2 (Jens Kristiansen).

Resultater og diskussion

Generelt var halerne ved levering af grisene fra sobesætningen hele og uden tegn på halebid. Enkelte grise, primært til besætning 1, blev dog leveret med rifter og sorte halespidser, hvilket kan være tegn på halesut eller halenekroser.

I begge besætninger blev registreret halebid allerede i smågrisestalden hos grisene med hele haler. I besætning 1 forekom der halebid i alle hold, men der blev observeret stier, hvor der i vægtintervaller i løbet af vækstperioden ikke opstod halebid. I besætning 1 var et hold fordelt over tre stier. I alt var der ni stier fordelt over seks hold uden halebid i vægtintervallet 7-30 kg og kun fire stier fordelt over fire hold i vægtintervallet 30-60 kg, hvor der ikke opstod nye tilfælde af halebid efter overførsel til slagtesvinestalden. Den største andel af grise blev observeret med halebid i vægtintervallet 30-60 kg (se tabel 4).

I besætning 2 blev der opgjort data for i alt 19 stier. I 8 af de 19 stier blev der ikke på noget tidspunkt registreret halebid, i fem stier blev der kortvarigt registreret halebid med 1-3 bidte grise og i to stier blev halebid først observeret lige inden slagtning. I enkelte hold i besætning 2 var der meget halebid, svarende til, at op til 16 % af grisene var halebidte, hvilket havde sammenfald med personaleskift. Besætning 2 var en enkelt-FRATS-besætning, hvor der var relativt lav belægning i den første del af vækstperioden. Der var dermed nem adgang til foder og vandforsyning i den første del af

vækstperioden. Også i besætning 2 opstod de største halebidsproblemer i vægtintervallet 30-60 kg (se tabel 4).

Tabel 4. Halebidsobservationer (% af ikke kuperede grise med halebid på en given observationsdag) i 3 forskellige vægtintervaller.

Besætning	Antal hold	Grise pr. hold med ikke-kuperede haler	Andel grise med bidsår på halen (%) på en given observationsdag indenfor tre forskellige vægtintervaller					
			7-30 kg		30-60 kg		60-85 kg	
			Gns.	min - max	Gns.	min - max	Gns.	min - max
1	15	69 – 77	8,0	0 - 29	16,9	0 – 59	7,3	1,4 - 18
2	5	80 – 111	2,2	0,2 - 6,5	7,7	0 - 16	4,0	0 - 6,4

Fra og med hold 6 i besætning 1 blev grisene individuelt øremærkede, hvilket gjorde det muligt at differentiere mellem nye tilfælde af halebid og tidligere registrerede tilfælde af halebid. I tabel 5 ses således andelen af halebidte grise i hold 6 til 17. Som det ses havde mellem 20 og 84 % af grisene i de pågældende hold på et eller andet tidspunkt i perioden fra fravæning til slagtning haft et halebid. I over halvdelen af holdene havde mere end halvdelen af grisene på et tidspunkt havde haft et halebid.

Tabel 5. Andelen (%) af bidte grise i hvert af de øremærkede hold i besætning 1.

Hold	Andel bidte grise (%)
6	55
7	72
8	69
10	49
11	20
12	24
13	54
14	84
15	58
16	39
17	31
Gns.	51

Tabel 6 viser halernes "tilstand" ved de besøg, som registreringsteknikeren gennemførte i besætningerne med 14 dages interval. I besætning 1 blev det i ca. 90 % af observationerne registreret, at grisene havde en normal eller ophelet hale. 9,4 % af observationerne viste enten friske sår eller sår med sårskorpe på halen. I besætning 2 viste 2,8 % af observationerne enten friske sår eller sår med sårskorpe på halen. De resterende grise havde rifter på halerne, som tegn på begyndende halebid. I begge besætninger var andelen af grise med milde halebid næsten den samme, men i besætning 1 udvikledes langt flere alvorlige halebid.

Tabel 6. Halebiddenes gennemsnitlige score/alvor ved de bedømmelser af halernes tilstand, som registreringsteknikeren foretog ved besøgene i besætningen.

Bes	Antal observationer	Andel grise med en given halescore i %				
		Normal eller ophelet hale	Rifter på halen, med sårskorpe	Rifter på halen, frisk/tykt blod	Sår på halen, med sårskorpe	Sår på halen, frisk/tykt blod
1	8.186	90,1	0,3	0,2	7,4	2,0
2	3.477	96,9	0,4	<0,1	0,8	2,0

Opheling af haleskader

Det viste sig at være en udfordring at få halerne til at hele fuldstændig op igen efter at de var bidt. Dette gjaldt især i besætning 1, hvor andelen af grise med haleskader var størst. Om det skyldtes, at nogle grise fortsat suttede eller bed i stifællers haler, eller om det skyldtes, at sårskorpen revnede eller blev slået af på inventar eller lignende vides ikke. Hvis grisene kun lige blev bidt i den yderste del af halen, "visnede" denne del af og halen helede relativt hurtigt op igen. Et halebid i spidsen af halen kunne også hele op, uden at noget af halen faldt af.

Grundet det relativt lave antal forsøgsgrise var det ikke muligt at sortere i holdene. Det vil sige, at det ikke var muligt at fjerne eksempelvis små grise. Dette kan tænkes at have været en risikofaktor for udviklingen af halebid, da det fra praksis er erfaringen, at det ofte er en mindre gris, som igangsætter et halebidsudbrud. Ligeledes kan sår på halen på indsættelsestidspunktet være en risikofaktor for udvikling af halebid.

Indsats mod halebid

I løbet af erfaringsindsamlingen var det op til den enkelte producent at beslutte, hvilken procedure og hvilke midler, der blev brugt, når der opstod halebid blandt grisene. I tabel 3 er nævnt, hvilke materialer, som blev benyttet i de to besætninger for at standse halebidningen.

I besætning 1 blev der i begyndelsen af erfaringsindsamlingen ikke sat ind ved første tegn på halebid. I løbet af erfaringsindsamlingen blev det erfaret, at det var vigtigt at sætte hurtigt ind med tildeling af ekstra materialer. I de første 5 hold blev primært anvendt pinde på gulvet, plastreb samt ekstra halm på gulvet i smågrisestierne. Fra hold 5 blev der bl.a. anvendt hampereb og sisalreb og i nogle hold

desuden tildelt halmbriketter på gulvet eller Easystrøbriketter. Tildelingen af de ekstra materialer blev indstillet, når halerne var ophelede, for at materialet kunne bevare sin nyhedsværdi og anvendes i tilfælde af nyudbrud af halebid. Fra hold 5 til 15 blev der sat ind med mange forskellige virkemidler med varierende effekt. I tilfælde af halebid i hold 16 og 17 blev der ikke tildelt materialer ud over basismaterialerne, som var kæde og halm på gulvet i smågrisestalden og kæde og pinde på gulvet i slagtesvinestalden. Det var umuligt at drage konklusioner vedrørende effekten af de forskellige materialer. Det vurderes dog, at de ekstra materialer, uanset type, i kraft af deres nyhedsværdi reducerede omfanget af halebidsudbruddet.

I besætning 2 blev der reageret hurtigere på et halebidsudbrud og der blev primært benyttet Bite-rite, desuden blev der tildelt halm i stjerne dagligt, som det også fremgår af tabel 1. Der blev desuden anvendt reb via rebspande og Easystrøbriketter. Hvorvidt det var den hurtigere reaktion i kombination med materialevalget, som var årsag til den lavere forekomst af halebid i denne besætning kan ikke fastslås. Det kan heller ikke afvises, at mulighederne for at tildele halm i hele vækstperioden, opstaldning i den samme sti fra fravæning til slagtning og den lette tilgang til foder i begyndelsen af vækstperioden kan have haft en betydning.

Det er ressourcekrævende at tildele ekstra beskæftigelsesmaterialer og foretage de hyppige skift i materialer i et hold med hele haler, hvis omfanget af et halebidsudbrud skal reduceres.

Døde, aflivede og grise flyttet til sygesti

Grise med alvorlige halebid blev enten aflivet eller flyttet til sygesti, hvilket medførte et øget behov for sygestipladser i besætningerne. Ikke alle halebidte grise blev flyttet til sygesti. Først tildelte besætningsejerne ekstra beskæftigelsesmaterialer og forsøgte at finde bideren, og hvis det lykkedes at standse halebidningen med disse tiltag, blev der ikke flyttet grise i sygestier. Fortsatte halebidningen derimod, blev de halebidte grise flyttet til sygesti. Besætningsejerne aflivede grise med halebid, hvis der ikke var plads i sygestierne eller han vurderede, at de ikke kunne komme sig i smågrise-/FRATS-stien eller slagtesvinestien. I besætning 1 blev i alt aflivet 41 grise ud af 1.168 (3,5 %) indsatte. De 35 af disse, svarende til 85 % af de aflivede, blev aflivet på grund af halebid. Ligeledes blev 45 grise flyttet til sygesti, heraf blev de 35 flyttet på grund af halebid. I besætning 2 blev i alt aflivet 20 grise ud af 455 indsatte (4,4 %). Kun to grise, svarende til 10 % af de aflivede, blev aflivet på grund af halebid. Der blev flyttet 26 grise til sygesti, heraf blev halvdelen flyttet på grund af halebid.

Behandlinger

I forhold til besætningens normale niveau sås i besætning 1 et markant højere niveau af medicinske behandlinger blandt grise med ikke-kuperede haler. Det fremgår af tabel 7, at der i alt var 464 behandlinger blandt grisene med ikke-kuperede haler, hvoraf 239 var relateret til halebid. Dette var en mangedobling af det behandlede antal grise, idet behandlinger mod halebid næsten ikke forekom

blandt de kuperede grise. Antibiotisk behandling var nødvendigt for at undgå infektion i sårene. Som følge af det øgede antal behandlinger steg antibiotikaforbruget i besætning 1 i afprøvningsperioden. Ud over behandlingerne mod halebid var de hyppigste behandlingsårsager, ledbetændelser (47) og diarrébehandlinger (147).

I besætning 2 var antallet af grise behandlet mod halebid meget lavt, idet færre grise fik halebid og halebiddene var ikke så slemme. Som det ses i tabel 7 skete kun 1 behandling ud af de 1.018 behandlinger på grund af halebid. Den hyppigste behandlingsårsag var tarmlidelser (Lawsonia).

Tabel 7. Antallet af antibiotikabehandlinger i de to besætninger (omfatter både flok- og individbehandlinger).

Besætning	Antal påbegyndte behandlinger							
	Tarm/flok-behandlinger	Tarm/individ-behandlinger	Hud	Bevægelsesproblemer/skade	Halebid	Hjerne/nerver	Andet	I alt
1	147	7	1	47	239	9	7	464
2	1.000	9			1	8		1.018

Slagteribemærkninger

I besætning 1 blev grisene med ikke-kuperede haler fra og med hold 7 mærket med separat slagtenummer. Ud af 707 leverede grise (hold 7-15), som ikke var halekuperede ved indsættelse, fik de 30 grise bemærkninger for halebid. Dette svarede til 4,2 % af grisene. Til sammenligning blev der i samme periode leveret 6.547 halekuperede grise, hvoraf 25 fik bemærkninger for halebid. Dette svarede til, at 0,4 % af grisene fik bemærkninger for halebid. Andelen af grise, som fik bemærkninger for halebid, blev således forøget med en faktor 10 blandt de grise, som ikke var halekuperede ved indsættelse.

Det var relativt få grise, som fik bemærkninger for halebid på slagteriet, når det tages i betragtning, at ca. halvdelen af de ikke-kuperede grise blev registreret med halebid i besætningen.

Der blev ikke lavet en tilsvarende opgørelse for besætning 2.

Konklusion

Til trods for, at undersøgelsen blev gennemført i veldrevne besætninger med lav forekomst af halebid hos de halekuperede grise, opstod der halebid i et omfang som må anses for problematisk. Specielt i besætning 1 var forekomsten af halebid høj og omfattede samtlige hold af grise, som ikke var

halekuperede. I besætningen 2 var forekomsten af halebid lavere og halebiddene blev ikke så alvorlige, hvorfor kun få halebidte grise måtte aflives.

Erfaringsindsamlingen viser, at det kan være problemfyldt at ophøre med halekupering. I begge besætninger sås – i forhold til besætningernes niveau for halekuperede grise - et øget antal af halebidte grise, et øget behov for sygestier (medmindre de halebidte grise blev aflivet) og et øget antibiotikaforbrug til behandling af de halebidte grise. Herudover viste det sig, at det var ressourcekrævende at tildele ekstra beskæftigelsesmaterialer og foretage de hyppige skift i materialer i et hold af grise med ikke-kuperede haler, hvis omfanget af et halebidsudbrud skal reduceres.

Resultaterne fra erfaringsindsamlingen understøtter således eksisterende viden om behovet for hurtig erkendelse af halebid og tildeling af nye beskæftigelsesmaterialer med henblik på at standse et igangværende halebidsudbrud.

På baggrund af denne erfaringsindsamling samt tidligere afprøvninger anbefales følgende handlingsplan, når der er begyndende udbrud af halebid:

- Tildel ekstra rode- og beskæftigelsesmateriale f.eks. reb, halm eller bite-rite
- Find bideren og fjern den fra stien
- Tildel ekstra rode- og beskæftigelsesmateriale indtil halerne er ophelet
- Rode- og beskæftigelsesmaterialet skal have en høj nyhedsværdi, ellers bruger grisene det ikke. Skift derfor gerne hyppigt (dagligt) mellem materialerne.

Referencer

- [1] Schrøder-Petersen, D.I., Simonsen, H.B. (2001): Review – Tail biting in pigs. The Veterinary Journal, 162, pp. 196-210
- [2] Jensen, T., Thodberg, K., Jørgensen, E. (upubliceret): Halekuperings betydning for forekomsten af halebid, Meddelelse, Videncenter for Svineproduktion, Den rullende Afprøvning
- [3] Byrne, D. (2001) Kommissionens direktiv 2001/93/EF af 9. november 2001 om ændring af direktiv 91/630/EØF om fastsættelse af mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0093&from=DA>
- [4] Anonym (2003): Bekendtgørelse om halekupering og kastration af dyr.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=1572>

Deltagere

Tekniker: Sally Balle Josefsen og Hans Peter Thomsen

Statistikker: Mai Britt Friis Nielsen

Afprøvning nr. 1179

Aktivitetsnr.: 066-358250

LD Journalnr.: 32101-U-12-00196

// LBP//

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 45 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@seges.dk

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.